

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

III.

Koncepce zahraniční politiky

2025

Úvod	1
Mezinárodní prostředí	1
Východiska a zájmy	4
Cíle zahraniční politiky	6
1. Pevná spojení a nová partnerství	6
2. Ochrana a prosazování hodnot	7
3. Ekonomická prosperita	9
4. Moderní služby občanům	10
5. Dobré jméno Česka	11
Zahraničněpolitické nástroje	12
Závěr	14

Úvod

Koncepce zahraniční politiky (dále jen Koncepce) navazuje na Bezpečnostní strategii České republiky z roku 2023 a další následně přijaté strategické vládní dokumenty, na jejichž základě formuluje strategické zadání pro prosazování zájmů Česka v mezinárodním prostředí.

Koncepce vychází z dlouhodobého směřování české zahraniční politiky, odrážejícího východiska a zájmy naší země, a respektuje vnitropolitický a meziinstitucionální konsensus. V reakci na vývoj mezinárodního prostředí přináší zásadní posun tím, že podtrhuje význam **zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů** jakožto hlavního cíle zahraniční politiky. Koncepce definuje dílčí cíle, které jsou s tím hlavním v souladu, a zároveň jsou prostředkem k jeho dosažení.

K naplnění cílů Koncepce stanovuje zahraničněpolitické nástroje, které vyžadují přidělení odpovídajících zdrojů s prvořadým důrazem na rozpočet Ministerstva zahraničních věcí, ale i jiných ministerstev a institucí, jejichž aktivity ovlivňují formování a upevňování externích vztahů státu.

Mezinárodní prostředí

V posledních letech jsme svědky značného množství **změn**, nad jejichž komplexností, provázaností, rychlostí a hloubkou máme jen **omezenou kontrolu**. Pro stát i občany přinášejí nejistoty, pro mezinárodní řád jsou zdrojem ohrožení, ale i příležitostí. Změny

společenské, technologické, demografické a klimatické neprovází dostatečná shoda na mezinárodních pravidlech a jejich evoluci. Demokratické společnosti v narůstající míře čelí sociálně-názorovým polarizacím, obousměrně přesahujícím z domácího do mezinárodního prostředí. Vztahy mezi jednotlivci a společností jsou křehké a méně odolné vůči manipulaci mocenských aktérů.

Globální řád, vycházející z uspořádání po II. světové válce a spočívající v zásadách Charty Organizace spojených národů (OSN) a mezinárodního práva, závěrečném aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě z roku 1975 a systému dohod a opatření na budování důvěry v oblasti kontroly zbrojení, **je čím dál silněji a z více stran zpochybňován**. Nejvýznamnější mezinárodní organizace – OSN včetně Rady bezpečnosti, Světová obchodní organizace (WTO) či Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) – jsou nedostatečně efektivní v naplňování svých mandátů a při rozhodování nezřídka zablokované. Navrhované reformy však nenacházejí širší konsensus a národní zájmy jsou ve zvýšené míře uplatňovány mocensko-silovými a ekonomickými nástroji a transakční logikou.

V Evropě skončilo dlouhé období míru. Na našem kontinentu i ve světovém měřítku jsme svědky častých konfrontací, přímých i zástupných válek a konfliktů. **Agrese Ruska proti Ukrajině přinesla zlom s hlubokými a dlouhodobými důsledky pro Česko, Evropu, euroatlantický prostor i celé mezinárodní společenství**. Rusko porušilo klíčové principy a závazky Charty OSN a řadu dalších smluv. Jeho záměry však míří daleko za rámec svrchovanosti a územní celistvosti Ukrajiny. Konvenční vojenskou silou i nevojenskými útoky různých forem, např. informačními manipulacemi a vměšováním, ekonomickým nátlakem, kybernetickými operacemi, diverzními a kriminálními aktivitami či instrumentalizací nelegální migrace, usiluje o podkopání důvěry evropských občanů v demokratické instituce. Prosazuje obnovení svého hegemonického postavení a sféry vlivu, do níž zahrnuje země bývalého Sovětského svazu a komunistického bloku. Prostředkem k tomu je multipolární svět, jemuž dominují imperiální centra, zatímco státy v blízkém i vzdálenějším okolí se řídí doktrínou omezené suverenity. S těmito cíli Rusko využívá revizionistických spojení i transakčních dohod a podněcuje či pomáhá šířit spory, konflikty a extremismus na západním Balkáně, Blízkém východě a v Africe.

Oslabení mezinárodního řádu a práva vyhovuje i některým jiným zemím a nestátním aktérům. **Čína**, která je na vzestupu, se snaží tento řád měnit způsobem, který se nevyhýbá hrozbě použití síly k dosažení partikulárních zájmů a je v příkrém rozporu s našimi hodnotami. **Revizionistické a autoritářské režimy vzájemně spolupracují a sdílejí osvědčené postupy** vůči vlastním občanům i proti demokratickým zemím. To se promítá do systémového soupeření a dominance bezpečnosti v mezinárodních vztazích v řadě oblastí.

Z takového prostředí profitují radikální hnutí a ideologie, teroristé různých afiliací, včetně islamistické, organizovaný zločin a další aktéři s destabilizačními záměry.

Faktorem formujícím mezinárodní prostředí jsou i posuny v rámci národních zájmů **Spojených států amerických**, včetně formy jejich prosazování. Odráží se v nich čínsko-americké soupeření, politické, vojenské, ekonomické a technologické. U obou zemí přesahuje z bilaterální do regionální i globální roviny a ovlivňuje přístup k řešení krizí i latentních konfliktů. I když Spojené státy zůstávají klíčovým partnerem v zajišťování evropské obrany, tyto posuny mají dopad i na vztahy se spojenci a na přístup Washingtonu k Rusku. Projevují se i v nárůstu protekcionismu v obchodní politice, který mění dosavadní vzorce mezinárodního obchodu.

Evropská unie (EU) a Severoatlantická aliance (NATO) musí na proměny mezinárodní prostředí společně i každá samostatně reagovat. Tyto reformy budou klíčové pro budoucnost transatlantického prostoru, včetně vyvážení vkladu evropských zemí a Spojených států do zajištění bezpečnosti a prosperity Evropy a odvrácení ruské agrese.

Regiony v sousedství Evropy, Kavkaz, Blízký východ nebo Severní Afrika usilují o růst v oblastech obchodu a investic, průmyslu, energetiky a vědecké spolupráce. Některé aspekty zejména bezpečnostního vývoje jim však neumožňují plně využít svůj potenciál. Celkově nepříznivou situaci, způsobenou dlouholetými konflikty a spory, zahraničním vměšováním a slabostí státních institucí, komplikují důsledky klimatických změn. Vedlejší produkty tohoto vývoje, terorismus, nelegální migrace a narušení dopravních tras, mají na evropské státy, jejich ekonomiku, politiku a společenský konsensus destabilizační vliv.

Zatímco někdejší určující populační a ekonomická váha Euro-Atlantiku v celosvětovém měřítku klesá, roste vliv **Indo-Pacifiku**, s 60 % světové populace a více než 40% podílem na globálním HDP. Významní hráči jako Indie, Japonsko, Korejská republika či přední členové Sdružení národů jihovýchodní Asie společně formují heterogenní a dynamické prostředí s řadou příležitostí. Obavy vyvolává Čína svými nároky ve Východočínském a Jihočínském moři, přizíváním hraničních sporů, hrozbou ozbrojeného konfliktu v Tchajwanské úžině, vyostřenou rétorikou, zneužíváním obchodních závislostí či „normalizací“ Hongkongu. V řadě zemí napříč kontinenty Čína přichází s novými koncepty, jimiž směřuje k politické nebo ekonomické dominanci.

Perspektivní je i **Afrika**, populačně nejrychleji rostoucí kontinent s velkým surovinovým bohatstvím. Africké státy představují více než čtvrtinu členů OSN, a tvoří tak kritickou masu v mezinárodním rozhodování. Řada z nich je ale náchylná k neústavním změnám moci, porušování lidských práv a demokratických principů, náboženské radikalizaci a bojům o zdroje, jejichž nedostatek zhoršuje klimatická změna. Pro Evropu implikují migrační rizika

a zvýšené humanitární a rozvojové potřeby zejména Severní Afrika, Sahel a Africký roh. Afrika je i prostorem regionálního nebo geopolitického soupeření vojenskými i jinými prostředky, včetně antizápadní propagandy. Cestou ke stabilizaci a zajištění důstojných životních podmínek je rozvoj lidského, ekonomického a přírodního potenciálu afrických zemí.

Sílí i geopolitický význam a ambice **Latinské Ameriky a Karibiku**, neméně bohatých na nerostné i zemědělské suroviny. Bezpečnost a životní úroveň obyvatel však ohrožují autoritářské režimy na Kubě, ve Venezuele a Nikaragui a asertivní uplatňování zájmů Ruska a Číny.

Krize posledních let odhalily **rizika nadměrných závislostí**. Ukázalo se, že provázanost závislostí nevedla ke stabilitě mezinárodního řádu, naopak začala být aktéry s demokratickým deficitem zneužívána k nátlaku. Navzdory dlouhodobým investicím a programům se nedaří snižovat **hospodářské a sociální rozdíly**, dosahovat potravinového a zdravotního zabezpečení ani zabraňovat **porušování lidských práv** a základních svobod. Ve všech těchto oblastech celkově převažují negativní trendy.

Nové technologie, jako jsou umělá inteligence, kvantové počítače a biotechnologie, a vymazání geografických hranic v kyberprostoru vzbuzují obavy ze zneužití totalitními režimy a ideologiemi ve vnitřní i zahraniční politice. Současně ale nabízejí nové a dosud neprobádané příležitosti, které lze uplatnit v zahraniční spolupráci na mnoha úrovních, například v boji s trestnou činností či pro zvládání živelních katastrof.

Východiska a zájmy

Česko je v celosvětovém měřítku středně velkou zemí. Jeho zahraniční politika vychází z **identity**, která má **historické, hodnotové, geografické, ekonomické a spojenecké aspekty**. Jádrem hodnotového ukotvení je péče o demokracii, svobodu, lidská práva a právní stát, širším rámcem sdílené stability a prosperity pak společenství v EU a NATO.

Globalizované mezinárodní prostředí Česku, zemi s rozvinutou průmyslovou a obchodní tradicí, přineslo nárůst bohatství, sociální proměnu a prosperitu. Poloha bez přímého přístupu k moři a s omezeným surovinovým zázemím, otevřený a na export orientovaný charakter ekonomiky a vysoká míra zapojení do globálních dodavatelských řetězců s malým podílem vývozu hotových produktů však implikují jistou míru zranitelnosti. **Bezpečnost, stabilita a prosperita Česka je tedy svázána se stavem mezinárodního prostředí a mezinárodního obchodu.**

Česko staví na zkušenosti z překonání dvou totalitních režimů a na odkazu výrazných zastánců demokracie a humanismu, zejména Tomáše G. Masaryka a Václava Havla. Tento

odkaz, jenž svým vlivem přesahuje hranice Česka i Evropy, implikuje jedinečnost a zodpovědnost každého člověka a rovnocenný přístup mezi zeměmi. Pro českou zahraniční politiku znamená **všeobecnost a nedělitelnost základních lidských práv a význam mezinárodního práva a řádu založeného na pravidlech.**

Česko je **aktivním aktérem globálního demokratického společenství**. Opírá se o své členství v EU a NATO, a to zejména o závazek kolektivní obrany čl. 5 Severoatlantické smlouvy, ale i o doložku vzájemné podpory čl. 42.7 Smlouvy o EU. Zkušenost moderního nezávislého Česka ukazuje, že schopnost ovlivňovat mezinárodní prostředí je závislá na celkové kvalitě bilaterálních vztahů, dlouhodobě budované vzájemnosti a loajalitě vůči společnému zájmu. To platí jak pro naše členství v EU, NATO či OSN, tak pro vztahy se spojenci a blízkými zeměmi.

Česko leží v regionu, který je opakovaně **cílem imperiální politiky Ruska**. Je proto v našem životním zájmu, aby v agresi vůči Ukrajině neuspělo a od plánů na jakoukoliv další agresi v Evropě bylo účinně odstrašeno. Klíčová je v tomto ohledu efektivní a vyvážená spolupráce v NATO a komplementarita mezi NATO a EU.

Evropa usiluje o naplnění vize spolupracujících svobodných demokratických států, žijících ve vzájemném souladu v bezpečném, stabilním a prosperujícím prostoru. Pro země západního Balkánu a východní Evropy je přičlenění se ke geografickému, kulturnímu, ekonomickému i hodnotovému euroatlantickému společenství volbou, která jim otevírá příležitosti k rozvoji. Nerespektování této volby je ponechává v politickém a bezpečnostním vakuu jako lákavý cíl pro pronikání cizích mocností. Pro Česko má tudíž zásadní význam **rozšíření EU o země západního Balkánu a východní Evropy** a rozvoj **stabilizačních nástrojů pro sousedství Evropy**. Česko se setrvale angažuje jak v procesu rozšíření EU, tak v severní Africe, Sahelu, na Blízkém východě a Jižním Kavkaze.

EU je unikátním rámcem demokracie, rovnosti, nedotknutelnosti lidských práv a vlády práva a současně globálně třetí největší ekonomikou, nejvýznamnějším zdrojem financování rozvojové spolupráce a pro řadu zemí hlavním obchodním partnerem a investorem. Aktivní členství v EU umožňuje Česku prosazovat své zájmy v míře, jíž by samostatně nebylo schopno. To zahrnuje i naši (a unijní) bezpečnost. Vnitřně otevřený schengenský prostor s účinnou kontrolou a ochranou vnějších hranic, vysoce konkurenční a funkční vnitřní trh se čtyřmi svobodami, vytváření nových vzájemně výhodných obchodně-investičních vztahů se třetími zeměmi, posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti unijními fondy, potravinová soběstačnost, technologická a průmyslová základna obrany propojující národní, unijní a alianční kapacity, zajištění energetické bezpečnosti, moderní dopravní infrastruktura, hospodářsky udržitelný dekarbonizační proces, rozvoj nových technologií,

výzkumné a inovativní programy, to vše v podstatné míře ovlivňuje stabilitu Česka a životní úroveň dnešních i budoucích generací. Česko se dlouhodobě připravuje na budoucí členství v eurozóně. Vstup ale předpokládá dosažení politické a společenské shody.

Cíle zahraniční politiky

Formulace cílů zahraniční politiky vychází z Bezpečnostní strategie: „Česko není v bezpečí. Hlavním zdrojem ohrožení je zejména zhoršené mezinárodní prostředí.“ Prvořadým cílem zahraniční politiky je proto maximálně přispět k zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů.

Dalšími cíli, jejichž provádění přímo souvisí s tím hlavním či je jím podmíněno, jsou: upevňování spojenectví a nová partnerství, ochrana a prosazování hodnot a ekonomická prosperita. Trvalými cíli, s nepřímým bezpečnostním aspektem, jsou moderní služby občanům a budování dobrého jména Česka v zahraničí.

1. Pevná spojenectví a nová partnerství

Česko zůstane **spolehlivým členem EU a NATO**, který se podílí jak na formulaci a přijímání kolektivních rozhodnutí, tak na jejich uskutečnění, včetně potřebných změn v rámci obou organizací. Nadále půjde především o pevnost čl. 5 Severoatlantické smlouvy, ale i o zásadní posílení evropského obranného průmyslu, kapacit a schopností, zahrnující nárůst obranných výdajů, který je třeba provázat s prosperitou. V zájmu posílení všestranné připravenosti a odolnosti Česko propojí své strategie a úkoly se společnými iniciativami, jako jsou Strategická koncepce NATO, Strategický kompas EU, Strategie připravenosti Unie a Bílá kniha o budoucnosti evropské obrany. V EU, NATO i zvláštních koalicích bude Česko soustavně cílit na jednotu, sílu, odolnost, soudržnost, akceschopnost a relevanci spojenců v mezinárodním prostředí. Svoje pozice bude formulovat srozumitelně, konzistentně a předvídatelně. Aktivní diplomacií, a to i prostřednictvím odpovídajícího zastoupení českých občanů v unijních a aliančních strukturách, bude prosazovat svoje zájmy tak, aby výsledná společná rozhodnutí těmto zájmům odpovídala.

Česko bude nadále pečovat o vztahy se **sousedy**. Zaměří se na sbližování občanů pomocí regionálních formátů, přeshraniční spolupráce, partnerství obcí, měst a krajů či nevládních organizací, projektů umělců i vědců, studentských a akademických výměn. Využije diskusní fóra a fondy s Německem, Polskem, Rakouskem a Slovenskem i Mezinárodní visegrádský fond, přesahující do prostoru západního Balkánu a východní Evropy. V koordinaci se svými sousedy, prostřednictvím vnitřního trhu a v rámci strategických partnerství bude zajišťovat dodávky energií a kritických surovin, posilovat kritickou infrastrukturu a spolupracovat v boji proti nelegální migraci a převaděčství. O bezpečném rozvoji jaderné energetiky bude

komunikovat transparentně a průběžně tak, aby případné rozdílné názory nezatěžovaly vzájemné vztahy.

Mezi hlavní úkoly české diplomacie bude nadále patřit upevňování **strategických partnerství**. Půjde zejména o relaci s Francií, Indií, Itálií, Izraelem, Japonskem, Korejskou republikou, Německem, Polskem, Rumunskem, Spojeným královstvím, Spojenými státy americkými a Ukrajinou, s cílem dosáhnout v jednotlivých agendách co nejvíce konkrétních výsledků. Prioritní bude spolupráce v obraně a na posílení evropských schopností a kapacit, bezpečnosti v širokém smyslu slova, včetně energetické a kybernetické, podpoře demokracie a lidských práv, ekonomice, obchodu a investicích a v neposlední řadě v oblasti technologií, výzkumu a v mezinárodních standardech.

Česko bude hledat cesty k **prohloubení dvoustranných vztahů se spojenci v EU i NATO a hodnotově blízkými partnery na všech kontinentech**. Využije zapojení zemí do obranyschopnosti a rekonstrukce Ukrajiny jako katalyzátoru širší bilaterální spolupráce a bude investovat do posilování kapacit a sdílení bezpečnostní expertízy, odolnosti vůči hybridním hrozbám a adekvátní a včasné reakce na ně.

Česko vyjde z hodnot i zájmů a z bilaterálních a multilaterálních synergií pro uzavírání **nových** či zefektivnění stávajících **partnerství**, s případným rozvinutím do strategické úrovně. Směrodatné budou potřeby společného zájmu a sdílené cíle v mezinárodních organizacích. Česko uplatní své zkušenosti ze společensko-ekonomické transformace i své regionální strategie a nástroje podpory exportu, stejně jako rekonstrukční a rozvojové programy EU, OSN, dalších relevantních organizací a rozvojových bank. Bude usnadňovat zapojení českých firem a nabízet expertízu a technologie z oblastí bezpečnosti, obchodu a investic, cirkulární ekonomiky, šetrného zemědělství a vodohospodářství, čistých energií, zdravotnictví, vzdělávání, prevence a zvládání katastrof.

Vedle mnohavrstevného vztahu s Izraelem bude Česko aktivní i v dalších zemích **Blízkého východu a severní Afriky**, kde využije sítě svých zastupitelských úřadů a tradic českého průmyslu. Zaměří se na země Rady pro spolupráci v Zálivu a Ligy arabských států. Příležitosti bude rozvíjet v **Indo-Pacifiku**, včetně států Sdružení národů jihovýchodní Asie, v **subsaharské Africe, Střední Asii a Latinské Americe a Karibiku**.

2. Ochrana a prosazování hodnot

Česko bude ve vlastním zájmu chránit a prosazovat hodnoty založené na **respektu k lidským právům a mezinárodnímu právu** proti revizionismu, diktátu silnějšího a sférám vlivu. S tímto cílem bude aktivně působit v mezinárodních organizacích s důrazem na spolupráci v EU, NATO, systému OSN, včetně Rady pro lidská práva, Radě Evropy a do

určité míry OBSE. Zapojí se do společných misí a operací i do potřebných reforem mezinárodních institucí. Česká účast bude efektivní a průřezová, se zřetelem k závazku stabilního financování.

Podmínkou pro vlivnou diplomacii je úspěšné uplatnění kandidatur v mezinárodních organizacích. Klíčové bude v tomto ohledu úsilí Česka o **místo nestálého člena Rady bezpečnosti OSN pro léta 2032-2033**. V zájmu jednotné pozice bude Ministerstvo zahraničních věcí postup v této i dalších kandidaturách meziřesortně koordinovat.

Aniž bychom ustupovali ze svých principů, zintenzivníme dialog se zeměmi odlišné hodnotové orientace, které se stejně jako Česko opírají o mezinárodní řád založený na zásadách Charty OSN. Dialog se bude týkat mj. globálních témat, jako jsou **kontrolní režimy zbraní hromadného ničení, cíle udržitelného rozvoje, změna klimatu, umělá inteligence, nové technologie a mírové využití vesmíru**. Za účelem stability, bezpečnosti a ekonomického rozvoje sousedství Evropy, od Blízkého východu po severní Afriku a Sahel, se zaměříme na **prevenci a potírání nelegální migrace, boj proti terorismu, ekonomickou bezpečnost a dodržování lidských práv**, včetně práv žen.

Mezi priority bude patřit i **kybernetický prostor**, nové technologie a regulace za podmínek ochrany lidských práv a základních svobod. Lidskoprávní hledisko zohledníme i při podpoře zavádění základních mezinárodních sociálních standardů. Česko bude odpovědně a v souladu se svými zájmy přistupovat k **bezpečnosti dodavatelských řetězců, citlivému vývozu, prověřování zahraničních investic, zavádění i dodržování sankcí**. Vedle společného postupu a výměny informací a zkušeností v EU a s blízkými partnery v maximální míře využije jako komplementární nástroj svůj vnitrostátní sankční seznam.

Česko se bude ve spolupráci se spojenci a partnery zasazovat o zajištění **odpovědnosti Ruska za spáchané zločiny a škody** na Ukrajině. Vhodnými nástroji k tomu jsou Mezinárodní trestní soud, Zvláštní tribunál pro zločin agrese a Registr škod při Radě Evropy. Ukrajině bude poskytovat politickou, vojenskou, diplomatickou, humanitární, rozvojovou a rekonstrukční pomoc s cílem její nezávislosti, územní celistvosti a svrchovanosti, a přípravu na vstup do EU, příp. NATO. Česko bude důsledně a konsistentně prosazovat strategický a komplexní přístup EU a NATO k dlouhodobé hrozbě, kterou představuje nedemokratické Rusko. Současně bude utužovat vnitřní bezpečnost a odolnost EU a posilovat hraniční infrastrukturu, a to i proti instrumentalizaci nelegální migrace na východní pozemní hranici.

Důležitá bude podpora sousedů EU s vědomím, že i tyto státy jsou vystaveny destabilizačnímu vlivu Ruska. Při **rozšiřování EU**, jež je také rozšiřováním prostoru sdílených hodnot, se Česko zaměří na pokrok v reformách kandidátských zemí a jeho

provázanost s výhodami přístupového procesu. Zvýšenou pozornost bude věnovat otázce dopadů rozšíření EU na její strukturu a fungování. Spolupráci s partnery ze západního Balkánu a východní Evropy zacílí na ekonomickou a energetickou bezpečnost a na konvergenci standardů, právních režimů a zahraničněpolitických pozic těchto zemí směrem k unijnímu konsensu.

Česká zahraniční politika bude **aktivní a otevřená vůči nevládním organizacím, think-tankům a občanské společnosti**. Bude hledat cesty, jak lépe využít možnosti spolupráce s těmito partnery, mezi jinými i s Českou rozvojovou agenturou a Ústavem mezinárodních vztahů, vůči kterým má Ministerstvo zahraničních věcí status zřizovatele. Nová Koncepce podpory lidských práv a transformační spolupráce zasadí tradiční a dlouhodobé priority do současného kontextu. V projektech transformační spolupráce i dalšími nástroji bude Česko pokračovat v podpoře demokracie, právního státu, dobré veřejné správy a lidských práv. Pozornost bude věnovat aktivnímu občanství, svobodné soutěži politických stran, nezávislým médiím a nevládním organizacím, genderové rovnosti a tradičně obráncům lidských práv a nespravedlivě pronásledovaným.

V prostředí intenzivních informačních manipulací a vměšování bude diplomacie strategicky **komunikovat** promyšleným a atraktivním způsobem ověřené informace v širokém geografickém záběru. V koordinaci se spojenci i z vlastní iniciativy povede otevřený dialog se zahraniční i českou veřejností, odbornou komunitou a mladší generací. Tematicky se zaměří zejména na bezpečnost v Evropě, členství Česka v EU a NATO, univerzalitu lidských práv, humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci.

3. Ekonomická prosperita

Český vývoz představuje téměř 80 % HDP a 80 % tohoto vývozu směřuje do EU. Prosperita Česka je tudíž svázána s **příznivým prostředím pro otevřený mezinárodní obchod** za rovných a spravedlivých podmínek. Aktivní členství v EU je k vytváření takového prostředí hlavním nástrojem, a to mimo jiné prostřednictvím vnitřního trhu a jeho další integrace, obchodní politiky EU, včetně dohod o volném obchodu EU s jejími partnery, dalších typů dohod či partnerství a sektorové spolupráce. Česko bude usilovat o úzkou koordinaci mezi EU, spojenci a blízkými partnery k dosažení maximální vzájemné otevřenosti, synergické podpory obchodu a koordinovaného formování mezinárodního prostředí, které je bezpečné a v souladu se sjednanými pravidly a závazky. Česko bude aktivní i v Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a nadále bude klást důraz na posilování a reformu WTO, jediné globální platformy pro tvorbu a prosazování pravidel mezinárodního obchodu.

Česko bude cílit na prosperitu pomocí **vyšší konkurenceschopnosti své ekonomiky**. V tomto ohledu je otevřený vnitřní trh EU jedním ze základních kamenů. Česko proto bude

prosazovat takovou podobu vnitřního trhu, která usnadní občanům a podnikům pohyb napříč EU. Za tímto účelem bude usilovat o jeho prohlubování, odstranění stávajících překážek, zejména v sektoru služeb, efektivně vymáhat jeho pravidla a podporovat příznivé podnikatelské prostředí s rovnými podmínkami pro všechny aktéry. Bude prosazovat aktivní průmyslovou politiku se zvláštním důrazem na tradiční odvětví, včetně automobilového průmyslu, a pragmatický přístup k naplňování klimatických cílů dle Strategické agendy 2024-2029. Své zájmy bude uplatňovat v účinných koalicích s názorově blízkými státy.

Česko bude v souladu s Exportní strategií směřovat aktivity k dlouhodobě **udržitelnému růstu vývozu**, podpoře internacionalizace firem, lepšímu postavení v globálním hodnotovém řetězci a k diverzifikaci obchodních toků. Využije k tomu všechny dostupné nástroje, včetně společné obchodní politiky EU, členství v mezinárodních organizacích, podpory exportu i rozvojové spolupráce. Prostřednictvím společných misí a operací se zapojí do zabezpečení dopravních tras a kritické infrastruktury, včetně námořní plavby, přes kterou probíhá 80 % vnějšího obchodu EU, a energetiky na souši i na moři.

Česko posílí svou **ekonomickou bezpečnost a odolnost** s důrazem na předcházení, odstraňování nebo minimalizaci strategických závislostí a zamezení nežádoucímu transferu citlivých technologií. Uplatní expertizu spojenou se znalostí a monitoringem mezinárodního prostředí. Českým vývozcům bude poskytovat informace o exportních a investičních příležitostech, možnostech internacionalizace, diverzifikace, snižování nežádoucích závislostí nebo geopolitických rizicích, jež mohou zásadním způsobem ovlivnit obchodní toky a dodavatelské řetězce. Specifickým úkolem s výrazným bezpečnostním prvkem jsou dodávky klíčových surovin, potravin, léků a jiných strategických produktů. Česko bude hledat nové zdroje a uplatňovat možnosti diverzifikace a zabezpečení stávajících dodavatelských řetězců na straně dovozu i vývozu. Nadále bude podporovat příliv zahraničních investic a zapojení do tzv. ekosystémů klíčových a strategických zahraničních investičních projektů s regionálním přesahem. Prioritou bude také mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích a získávání pracovníků ze zahraničí v souladu s firemní poptávkou.

4. Moderní služby občanům

Ministerstvo zahraničních věcí pomáhá občanům prostřednictvím **konzulárních služeb** využívat příležitostí plynoucích z výhod mezinárodní mobility a současně předcházet rizikům s touto mobilitou spojeným. Služby širokého spektra – od jednorázové konzultace po řešení složitých případů, včetně pomoci obětem trestných činů a nezletilým, vydávání cestovních dokladů, notářské, matriční a státoobčanské činnosti – budou optimalizovány a digitalizace propojí státní instituce v Česku se zastupitelskými úřady ve světě. V zájmu

efektivnější komunikace a rychlejší pomoci občanům při pobytu v zahraničí bude Ministerstvo zahraničních věcí plně využívat institutu honorárních konzulů a dále rozvine elektronický systém Dobrovolné registrace občanů na cestách (DROZD).

Spolupráce s **Čechy v zahraničí** se zaměří jak na tradiční, tak především na novodobé krajanské komunity. Krajanská politika se bude soustředit na organizované spolky i na jednotlivce, kteří se trvale či dlouhodobě usídlili v zahraničí. Počet krajanů se blíží třem milionům a organizují se ve více než třech stovkách spolků a škol. Kupevňování vztahů s diasporou přispějí vedle programu Podpory českého kulturního dědictví i rozvoj krajanského školství, korespondenční volba a případně úprava podmínek pro nabývání občanství.

Vstup a pobyt cizích občanů v Česku a schengenském prostoru reguluje **vízová služba**. Bude pokračovat její digitalizace a snižování administrativní zátěže, a to jak s cílem ochrany bezpečnosti, včetně prevence nelegální migrace, tak v zájmu rozvoje obchodu a cestovního ruchu, získávání žádaných odborníků a internacionalizace české vědy a univerzit. Pro osoby perzekvované autoritářskými režimy, krajany bez českého občanství, studenty, vědce, akademiky a experty budou k dispozici speciální postupy, flexibilní vůči aktuálním potřebám.

5. Dobré jméno Česka

Pozitivní obraz Česka v zahraničí je nutným předpokladem stabilně úspěšného prosazování našich hodnot i zájmů. Je úkolem široce koordinované a koncepčně řízené **veřejné diplomacie**. Ta bude představovat Česko jako moderní a inovativní zemi, pevně ukotvenou v evropských strukturách a aktivní v řešení naléhavých globálních otázek. Musí se opírat o jednotnou vizuální identitu Česka. Kulturní dědictví a české osobnosti světového významu spolu s kreativitou, tvůrčím myšlením a vzděláváním pro budoucnost poskytnou základy pro budování dobrého jména. Dalšími nástroji budou jazykové kurzy, tematické semináře, prezentování úspěchů českých umělců, sportovců, vědců a podnikatelů, ale i příležitostí v oblasti obchodu a cestovního ruchu. Tyto projekty budou každoročně realizovány společně či samostatně ministerstvy zahraničních věcí, kultury a školství, mládeže a tělovýchovy, zastupitelskými úřady, Českými centry a dalšími zastoupeními státu v zahraničí.

Představovat Česko jako hodnotovou, zodpovědnou a spolehlivou zemi budou i naši partneři v programech lidskoprávní a transformační podpory a rozvojové spolupráce. Důležité bude i české **zapojení do ochrany životů** a zdraví lidí při konfliktech a katastrofách a do programů snižování nerovností ve světě.

Na reputaci Česka se budou přirozeně podílet i **krajanské komunity, honorární konzulové a zahraniční studenti**, jejichž počet na českých univerzitách rok od roku

roste. Zatímco v minulosti šlo zejména o vládní stipendisty, současný stav charakterizují semestrální pobyty a samoplátci z celého světa, zejména ze Severní Ameriky. Zastupitelské úřady cíleně uplatní kontakty s krajany, přáteli a znalci Česka, z nichž mnozí jsou na významných politických nebo společenských postech, patří mezi uznávané odborníky nebo stojí za dynamickým obchodem s danou zemí.

Pokračovat budou **projekty autentické zkušenosti s Českem** pro mladé novináře a osobnosti z Afriky, východní Evropy a západního Balkánu, jako jsou programy knížete Václava a *Cool Czechia* či stipendia Václava Havla a Jiřího Dienstbiera.

Obraz země je trvalým úkolem, na němž se podílí mnoho aktérů, od správních institucí a samosprávných celků přes profesní a zájmové svazy, církve a politické strany, nevládní organizace a think-tanky až po akademiky a vědce, Čechy v zahraničí, umělce, sportovce či studenty. Ministerstvo zahraničních věcí propojí perspektivní projekty partnerů s vlastní veřejnou diplomacií a zajistí efektivní koordinaci státní správy, včetně **jednotného rámce zahraniční prezentace Česka**.

Zahranicněpolitické nástroje

Hlavním nástrojem zahraniční politiky je profesionální **zahraniční služba**, disponující dostatečným počtem kvalifikovaného personálu v ústředí i v zahraničí a adekvátní sítí zastupitelských úřadů. Umístění zastupitelských úřadů a jejich velikost musí odpovídat potřebám aktivní diplomacie plnit úkoly popsané v Koncepci. Vzdělávání a rozvíjení dovedností zaměstnanců ministerstva, přípravu zájemců o práci v mezinárodních organizacích a prohlubování specifické odbornosti zajišťuje Ministerstvo zahraničních věcí ve spolupráci s Diplomatickou akademií MZV.

Diplomacie disponuje unikátními schopnostmi kontinuálního získávání zahraničních informací, jejich ověřování, hodnocení, analýz a zasazení do kontextu. Spolehlivé **pochopení mezinárodní situace** v době intenzivního geopolitického soupeření je nástrojem, který umožňuje nejen stanovit optimální postupy k plnění zahraničněpolitických úkolů, ale i budovat odolnost a snižovat zranitelnost. Toto porozumění je nezbytné vhodnými způsoby **sdílet** uvnitř státní správy i s dalšími aktéry, včetně investorů a podnikatelů, nevládních organizací, think-tanků a univerzit.

Specifickou roli v tomto sdílení hraje **strategická komunikace**, nezbytná k plnění většiny cílů zahraniční politiky. Získává poznatky prostřednictvím výzkumů, koordinuje stanovení komunikačních priorit i postup s ostatními aktéry a zahraničními partnery. Úkolem je dosahování strategických cílů prostřednictvím informování české i zahraniční veřejnosti, prevence informačních hrozeb, budování důvěry v právní stát a diplomacii, objasňování

priorit a hodnot zahraniční politiky a posilování odolnosti občanů vůči manipulativním a nepravdivým informacím. Bez kvalitní strategické komunikace nemá zahraniční politika dostatečnou veřejnou podporu ani žádoucí odezvu u zahraničních partnerů.

Dnešní diplomacie se musí pohybovat v řadě odborných oblastí propojujících domácí situaci se zahraničními vztahy. Rozvíjí se diplomacie **bezpečnostní, digitální, ekonomická, energetická, humanitární, klimatická, kulturní, kybernetická, migrační, surovinová či vědecká**. Přirozeně je tedy kladen mnohem větší důraz než dříve na účinnou každodenní spolupráci mezi ministerstvy a státními institucemi a na celovládní přístup při definování zahraničněpolitických cílů. Specifická, mj. z hlediska časové i obsahové náročnosti, je vnitrostátní koordinace spojená s členstvím v EU. S tím souvisí i požadavek jednotného vystupování všech aktérů. Ministerstvo zahraničních věcí důsledně, transparentně a v souladu s příslušnými zákony vykonává koordinační funkci ve většině oblastí zahraničních vztahů a podporuje předsedu vlády při koordinaci unijní politiky prostřednictvím vládního Výboru pro EU. V zahraničí je diplomatická síť propojena s ostatními institucemi a zastoupeními státu, zejména s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra, Českými centry a agenturami CzechTrade, CzechInvest a CzechTourism.

Prostřednictvím **humanitární pomoci a transformační a rozvojové spolupráce** prokazuje Česko zájem o stav světa a přispívá k vlastní, evropské i globální bezpečnosti a prosperitě. V souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce využívá programy, které pokrývají také ochranu životního prostředí, klimatu a biodiverzity, pomoc nuceně vysídleným a prevenci nelegální migrace, včetně reintegrační podpory při návratech do zemí původu. Tyto programy spojují humanitární, rozvojové a bezpečnostní aktivity v nestabilních regionech, bilaterální expertízu s mezinárodní finanční podporou, zejména v rámci EU. Poskytují příležitosti pro zapojení veřejného, soukromého, neziskového a akademického sektoru. Součástí jsou rozvojová stipendia a partnerství vysokých škol.

Úkolem diplomacie je i dlouhodobá podpora vnějších ekonomických vztahů s rostoucím důrazem na zvyšování hrubého národního důchodu. Ekosystém **podpory exportu**, včetně ekonomické diplomacie se všemi jeho aktéry, je komplexním nástrojem pro české firmy na zahraničních trzích, pro jejich zboží, služby i investice. Přispívá i k posilování obranné spolupráce, rozvoji spojeneckých vztahů a významnou měrou k zajištění obranných kapacit Česka. Ekonomická diplomacie získává a sdílí spolehlivé informace a poskytuje různorodé služby, jako např. pořádání akcí na podporu českých firem. Integrální součástí je vědecká diplomacie, zaměřená na internacionalizaci českého výzkumu, vývoje a inovací a na komerční uplatnění jejich výsledků.

Nástrojem s rostoucí důležitostí jsou **sankční a kontrolní režimy**, včetně kontroly vývozu citlivých položek a prověřování zahraničních investic. V rámci systému kontroly vývozu posuzuje Ministerstvo zahraničních věcí zahraničněpolitický a zahraničněbezpečnostní zájem a v koordinaci s ministerstvy průmyslu a obchodu, vnitra a obrany, se zpravodajskými službami a dalšími aktéry implementuje mezinárodní závazky Česka v oblasti sankčních a kontrolních režimů.

Závěr

Strategická zadání pro zahraniční politiku Česka obsažená v Koncepci budou konkretizována teritoriálně a tematicky zaměřenými dokumenty a ročními zahraničněpolitickými prioritami. Dříve přijaté a platné dílčí dokumenty budou vyhodnoceny a v případě potřeby aktualizovány tak, aby byly v souladu s Koncepcí.

V návaznosti na přijetí Koncepce vyhodnotí Ministerstvo zahraničních věcí své koordinační mechanismy ve vztahu ke Kanceláři prezidenta republiky, Úřadu vlády, poradci pro národní bezpečnost, oběma komorám Parlamentu, dalším ministerstvům a státním institucím, a případně navrhne změny v zájmu jejich optimalizace.

Hlavní odpovědnost za realizaci Koncepce nese Ministerstvo zahraničních věcí. Koncepci bude průběžně vyhodnocovat jak s ohledem na plnění a relevanci cílů, tak s ohledem na vývoj mezinárodního prostředí. V závislosti na celkových potřebách bude Koncepce aktualizována.

Koncepce předkládá občanům souhrnnou a srozumitelnou vizi české zahraniční politiky. Vzhledem k proměnám mezinárodního prostředí je dnes více než kdykoli dříve nezbytné, aby se tato politika opírala jak o vnitropolitický konsensus, tak o širokou podporu veřejnosti.